Oulun linnaa rakennetaan

Vuonna 1605 kuningas Kaarle IX määräsi Oulun linnan uudelleen rakennettavaksi. Vanhat puurakenteet tuli hajottaa ja saaren ympäri tuli rakentaa ampumasuojilla varustettu valli. Pian rakennustyö oli jo hyvässä vauhdissa. Kulmatorni nousi lounaiskulmaan ja muurinsivu sai vallin katteekseen. Linnan pihalla kävi hyörinä rakennus- ja huoltoaskareiden sekä koulunkäynnin muodoissa.

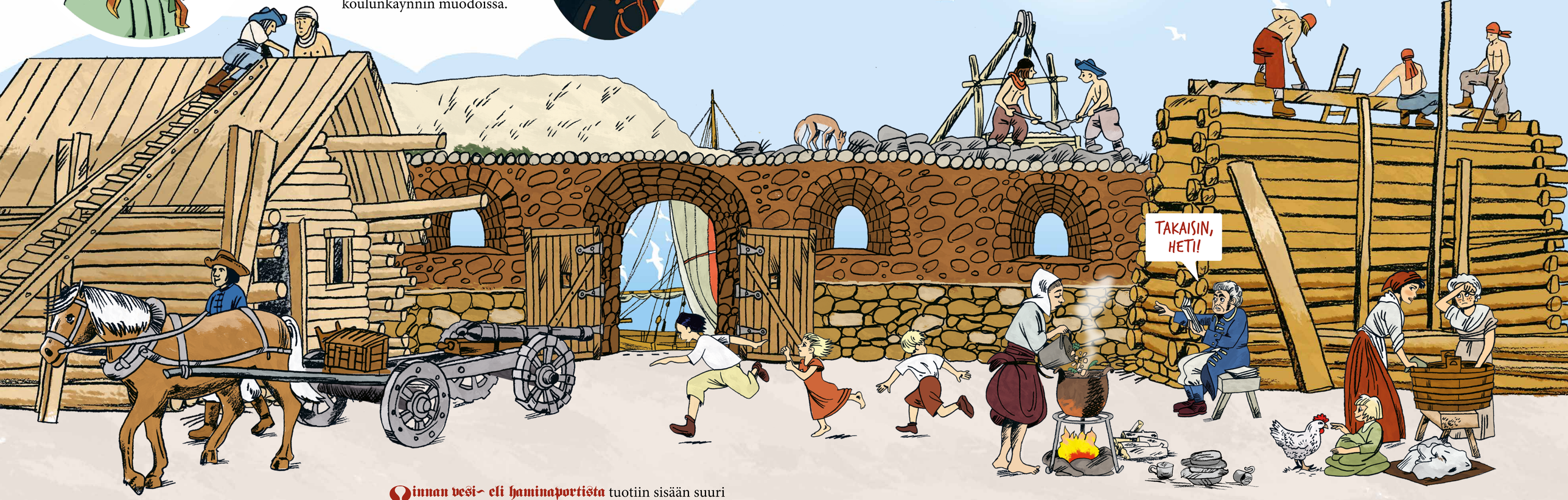

ILPO KOSKELA 2020

Linnan vesi- eli haminaportista tuotiin sisään suuri kanuuna, ihka oikea falkonetti! Ei siinä auttanut koulumestarin komentaa lapsia pysymään luvunkuuntelussa. Nämä karkasivat pää kolmantena jalkana katsomaan uutta ihmeellistä esinettä.

Keväisenä keskipäivänä ei lounaan valmistaminen ollut herkkua, vaikka tuoksu sitä olikin. Taivaalla paistoi aurinko, jalkojen juuressa hehkui avotuli, edessä kuuma keittopata.

Rouvien ja piikojen päivätyönä oli pyykinpesu, hikistä puuhaa sekin. Onneksi pienin oli saanut uteliaan kanan kaverikseen. ”Milloin sinulta tulee muna?” kyseli lapsi.

The castle is built

In 1605, King Charles IX decreed the Oulu Castle be rebuilt. The old wooden structures were to be broken up and an earthen battlement with embrasures for defending musketeers built. Soon the construction was well underway. In the southwestern corner a tower was built, the walled side bolstered by earthworks. The courtyard was full of hustle and bustle with construction and maintenance workers, as well as school children.

Through the castle's water-gate or haminaportti (“harbour gate”), a large cannon was rolled in – a real, working falconet! The schoolmaster had little success commanding the children to keep their eyes on their books, as they rushed like the rapids to marvel at this wonderful new object.

On the sunny spring noon, cooking lunch was an arduous affair despite the delicious smells. The sun shone above in the sky, and an open hearth glowed red at the cook's feet, as she worked on the boiling hot cauldron.

The wives and maids did their day's work laundering, also a hot and sweaty business. The youngest one, luckily, had made friends with a nosy hen. “When are you going to lay an egg?” she would ask.

POHJANMAAN KULTTUURIRAHASTO
Museo- ja tiedekeskus Luuppi
MONETRA TULKKIPALVELU

Korkea-arvoinen ulkomaanvieras

Tammikuun 7:nä vuonna 1616 Ouluun saapui seurueineen saksalaisen Württembergin herttua **Julius Friedrich.** Hän oli tulossa Baltiasta ja matkalla Tukholmaan, mutta talven vuoksi ei voinut purjehtia. Siispä matka kulki läpi Suomen Tornioon, ja Pohjanlahden länsirannikkoa kohti etelää.

Vieras majoittui Oulun linnaan.

Illan tullen linna loisti juhlavalaistuksessa lyhtyjen keskellä. Valmistelut vieraan kunniaksi olivat jo käynnissä.

Hovijunkkari Johan Patkull toimi illan isäntänä ja järjesti tarjoilun. ”115 litraa Reininviiniä, 1/2 tynnyriä nisuleipää, 1 tynnyri toisenlaista leipää, noin 130 litraa saksalaista olutta, 20 kiloa voita, 10 kiloa läskiä ja talia, 4 lammasta, 1 kokonainen härkä, 16 kanaa, 1 hanhi ja 20 munaa. Nämä kuitataan linnan ruokavarastosta”.

Ikkunasta sisään kurkistettaessa selvisi, että kyseessä olikin suuri banketti. Herttuan ja hänen seurueensa lisäksi paikalla olivat kaikki kaupungin silmäätekevät.

An eminent foreign visitor

On January 7, 1616, Duke Julius Frederick of Württemberg arrived in Oulu with his entourage. On his way to Stockholm from the Baltics, winter conditions prevented a direct crossing of the sea. Therefore, he had to travel north to Finnish Tornio, and then south down the western coast of the Gulf of Bothnia.

That evening, the castle lit up the snowy fields, illuminated for a splendid celebration, but not without a good deal of preparation beforehand.

The master of ceremonies of the evening was Johan Patkull, royal valet (hovjunkare), who was also in charge of the food. “115 litres of Rhenish wine, ½ a barrel of wheat bread, 1 barrel of other bread, about 130 litres of German beer, 20 kilograms of butter, 10 kilograms of lard and tallow, 4 sheep, 1 whole ox, 16 chickens, 1 goose, and 20 eggs. These to be signed out of the castle larders”

THE DUKE MUST BE SUCH A BIG MAN TO EAT ALL THAT. WE NEED TO GO SEE HIM DO IT!

The guest took up residence in Oulu Castle.

Onlookers peeking in through the window could see not a one-man feast, but a large, well-attended banquet. Not just the duke and his entourage, but everyone of consequence in town was in attendance.

POHJOIS-POHJANMAAN KULTTUURIRAHASTO
Museo- ja tiedekeskus Luuppi
MONETRA TULKKIPALVELU

Kirjailija ja dramaatikko Johannes Messeniuksen (1579-1636) loppuvaiheet Oulun linnassa

Kajaanin linna 1600-luvulla.

Ulkuvuodesta 1636 saapui Ouluun väsynyt ja sairas mies. Kahdenkymmenen vuoden vankeus Kajaanin linnassa ei kuitenkaan ollut murtanut hänen hengenvoimiaan. Mukana tulivat Lucia-rouva ja palvelijat. Johannes Messeniuksen vankeutta edeltäneeseen levottomaan elämään oli sisältynyt paljon myös loiston ja kunnian päiviä.

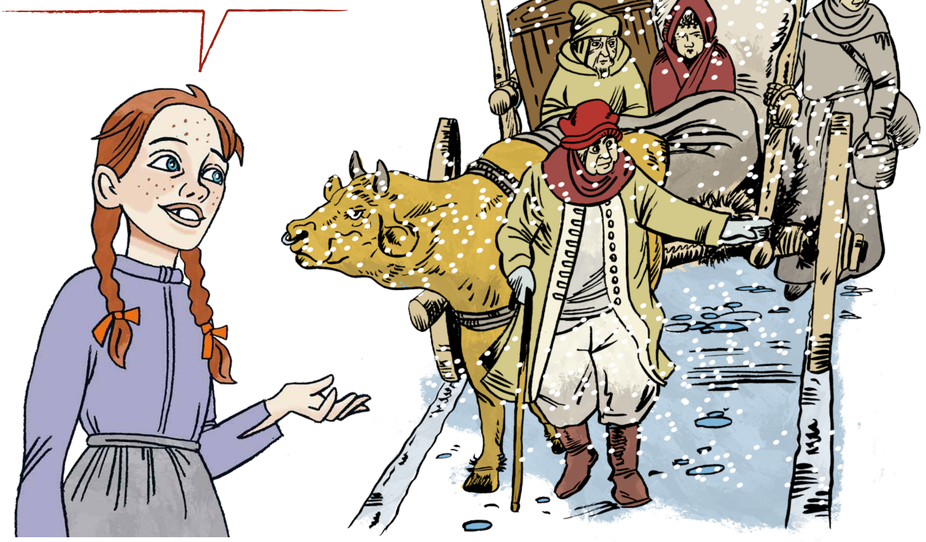

Kajaanissa Messenius oli kirjoittanut suurteoksen, *Scondia Illustratan,* Ruotsin valtakunnan historian. Sellaista ei aiemmin oltu kirjoitettu. Kajaanissa hänellä oli aikaa. Teos auttoi Messeniuksen pois vankeudesta. Kajaaniin vuonna 1616 matkanneeseen muutto-kuormaan on täytynyt sisältyä melkoinen kirjasto sekä laaja asiakirjajäljennös-kokoelma.

Rouva Lucia Messenius

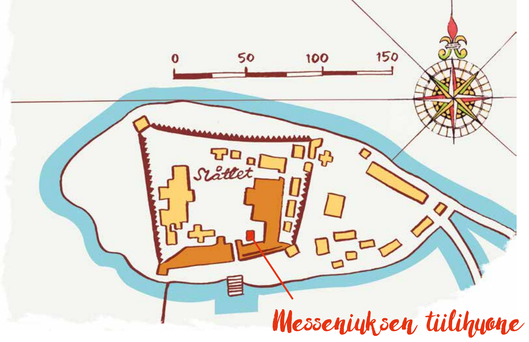

Messeniuksen tiilihuone?

Linnan pihalle, vesiportin lähelle Messenius rakennutti pienen tiilihuoneen asunnoksi. Rakennuksen tarkempaa sijaintia ei tiedetä. Hän halusi painaa Scondia Illustratan paikan päällä Oulussa. Näin Messenius saisi itse kaiken kunnian. Ruotsin hallitus lähetti arvioijan tarkastamaan työtä, ja Messenius pyysi Ouluun myös painokonetta. Kuumeisesti hän ryhtyi täydentämään teostaan mutta kuoli pian, marraskuussa 1636.

Johannes Messenius haudattiin Oulun kirkkoon 8.2.1637. Lucia-rouva pystytti miehensä haudalle marmorisen, neljällä rautarenkaalla varustetun hautapaaden, johon kaiverrettiin vainajan itsensä ruotsin kielellä sepittämät muistosanat: ”Tässä lepäävät tohtori Johannes Messeniuksen luut. Hänen sielunsa on Jumalan valtakunnassa, maineensa kiertää maailmaa.”

Oulu ja kirkko vuonna 1636

Messenius Cornelius Arendtzin vuonna 1611 maalamaa muotokuvaa mukaillen.

Scondia Illustrata painettiin vasta vuosina 1700–1705 Ruotsissa, Peringsköldin kirjapainossa.

The last days of writer and dramatist Johannes Messenius (1579-1636) in Oulu Castle

Kajaani Castle in the 17th century.

In early 1636, a tired and sick man arrived in Oulu. But twenty years of captivity in Kajaani Castle (Kajaneborg) had not broken his spirit. Accompanied by his wife Lucia and their servants, the restless life Johannes Messenius had led before his imprisonment had not been without its days of glory.

In Kajaani Messenius had written his masterpiece, Scondia Illustrata, History of the Kingdom of Sweden. No such book had been written before. He had plenty of time to spend in Kajaani. The book helped Messenius out of captivity. When moving to Kajaani year 1616 he must have quite a bit library, as well as extensive document collection with him.

Mrs. Lucia Messenius

Messenius brick house?

Messenius had a small brick house built to serve as his dwelling in the courtyard close to the water-gate. The specific location of this structure is no longer known. He wanted to print his *Scondia Illustrata* with his own hands in Oulu. This would ensure he did not need to share the credit. The Swedish government sent an auditor to inspect his work, and Messenius requested a printing press be sent as well. He frantically set to work revising his masterpiece, but soon, in November 1636, he died.

Johannes Messenius was buried in Oulu church on 8 February 1637. Madam Lucia had a marble headstone adorned with four iron rings placed on the tomb. On it was engraved an epitaph in Swedish, composed by the deceased himself: “Here lie the bones of Dr. Johannes Messenius. His soul in the Kingdom of God, his fame all around the world.”

Oulu and the church in 1636

Messenius, as seen in a 1611 portrait by **Cornelius Arendtz.**

The Scondia Illustrata would not see print until 1700–1705, by Johan Peringskiöld's press in Sweden.

POHJOIS-POHJANMAAN KULTTUURIRAHASTO
Museo- ja tiedekeskus Luuppi
MONETRA TULKKIPALVELU

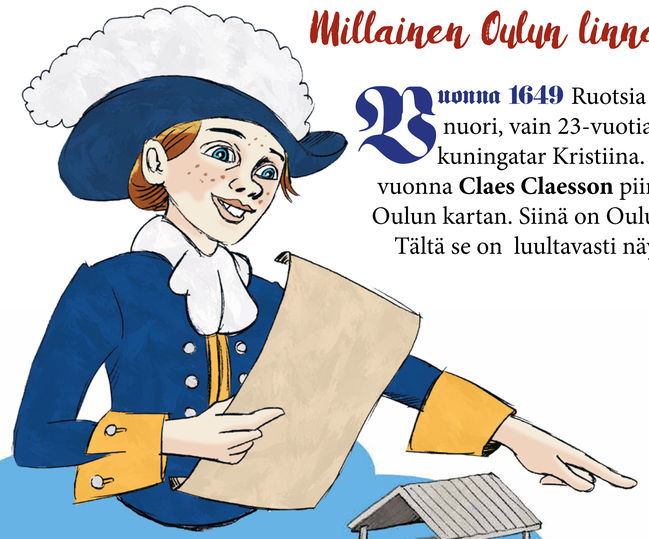

Millainen Oulun linna oli?

Vuonna 1649 Ruotsia hallitsi nuori, vain 23-vuotias kuningatar Kristiina. Samana vuonna **Claes Claesson** piirsi Oulun kartan. Siinä on Oulun linna. Tältä se on luultavasti näyttänyt.

1. Linnan muurisivu
2. Linnan päällikön eli komendantin virka-asunto
3. Luoteinen kulmatorni
4. Pohjoisen kyljen palisadi eli pysty-paaluista rakennettu suojavarustus
5. Pääportin torni
6. Kaakkoinen kulmatorni
7. Pääportti
8. Itäisen palisadin vahvistukseksi myöhemmin rakennettu muuri
9. Linnan kansliarakennus
10. Itäinen vallihauta
11. Kanuunan ampuma-aukko
12. Vesiportti
13. Linnan laituri
14. Tullipuomi

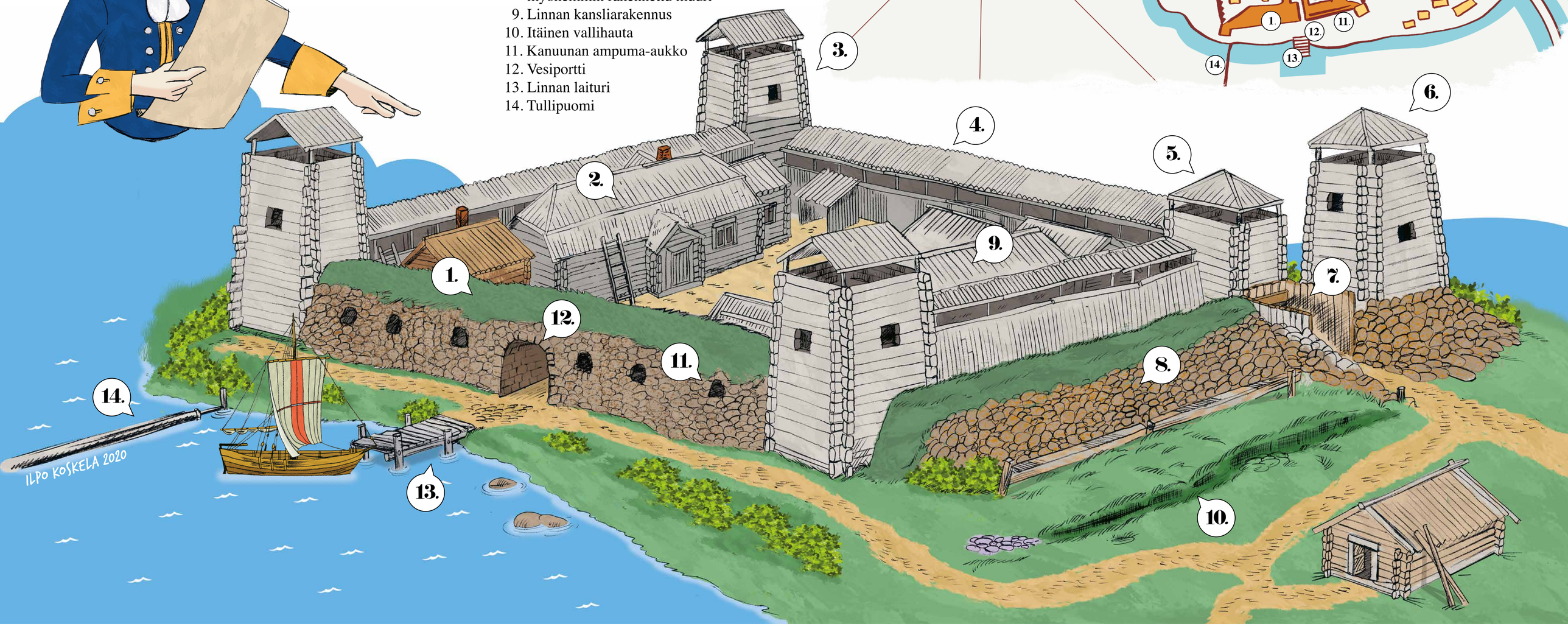

What was Oulu Castle like?

In 1649 the sovereign of Sweden was Queen Christina, still in her youth at 23. That year, **Claes Claesson** drew up a map of Oulu. Oulu Castle features in it. This is what it probably looked like at that time.

1. The walled side of the castle
2. The commandant's official residence
3. Southwestern corner tower
4. Northern palisade, made up of vertical timbers
5. Main gate tower
6. Southeastern corner tower
7. Main gate
8. Wall built later to strengthen the eastern palisade
9. Castle chancellery
10. Eastern moat
11. Cannon embrasure
12. Water-gate
13. Castle pier
14. Customs boom

POHJANMAAN KULTTUURIRAHASTO ⌘ POHJOIS-P.
Museo- ja tiedekeskus Luuppi
MONETRA TULKKIPALVELU

Oulun linnan rakennuksia 1600-luvulla

Linnan rakennusten voidaan ajatella näyttäneen 1600-luvulla tällaisilta.

Eteläisen muurin poikkileikkaus tykkipesäkkeen kohdalla.

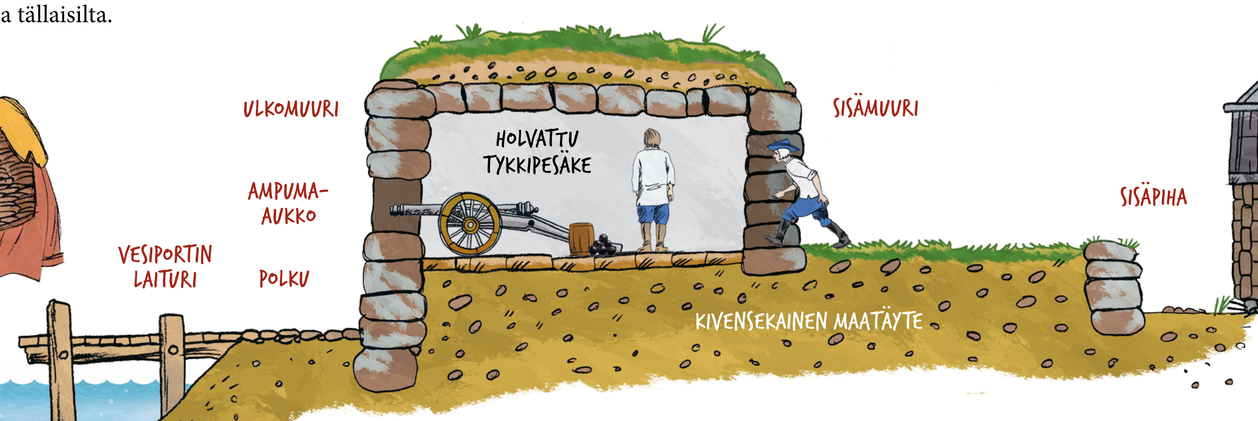

Ikkunoiden lasit. Rakennuksessa mainitaan olleen kuusikuudetta (56) lasista ikkunaa. Pieniä lasiruutuja, joita kahdessa ikkunaluukussa saattoi olla jopa 16 kappaletta.

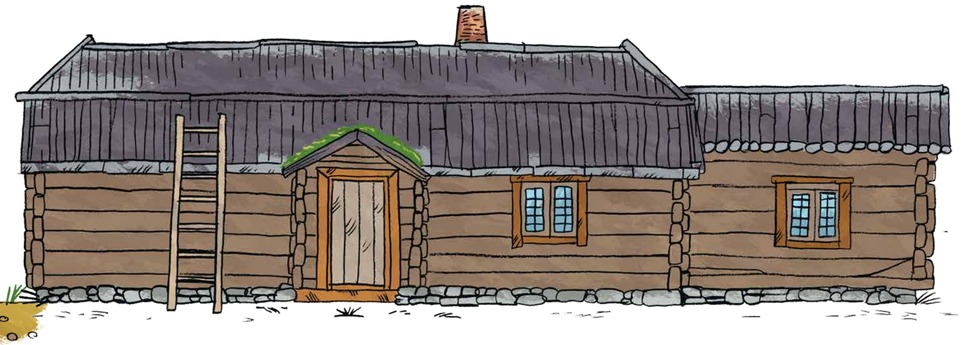

Yhdistetty kanslia- ja vankilarakennus. Tultaessa linnaan pääportista kävi kulku rakennuksen porttiholvin kautta. Vasemmalla vankilaosa ja oikealla kansliaosa kellareineen, ruutiholveineen ja asevarastoineen. Kansliassa oli kaksi kamaria ja yksi suuri sali. Vasemmalla olevassa vankilaosassa oli kaksi selliä ja yläkerrassa linnan vahtimestarin kaksi huonetta käsittävä asunto.

Linnan komendantin virka-asunto. Talossa asui aika-ajoin myös käskynhaltija. Rakennuksessa oli kaksi suurta salia, viisi tai kuusi huonetta ja suuri keittiö. Oikealla myöhemmin salvettu, matalampi lisäosa.

Oulun kaupungin sinetti 1600-luvun lopulta, kuvituksena nelitorninen linna ja lohi.

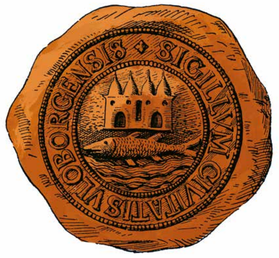

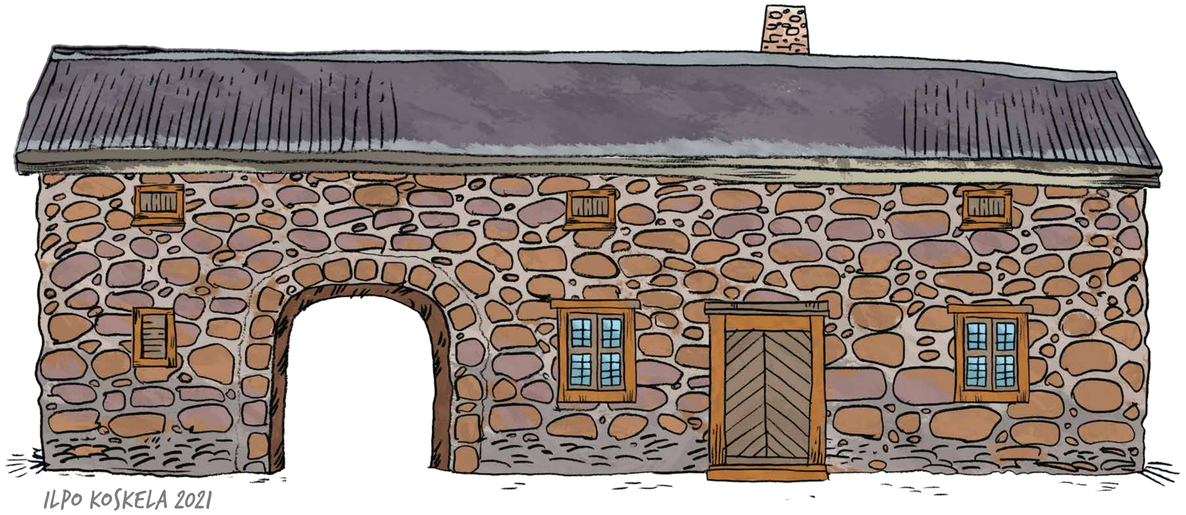

ILPO KOSKELA 2021

Talousrakennukset, tallit, vajat ja varastot. Linnan alueella oli useita pienempiä rakennuksia joissa säilytettiin tarveaineita, työkaluja ja rehua eläimille. Nämä olivat joko puu- tai osittain kivirakenteisia. Myös linnassa asuvalle varusväelle oli omat asumuksensa.

Linnan pohjoisen sivun palisadi. Tämä oli pystypaaluista rakennettu suojavarustus, jossa oli molemmin puolin yläosastaan avoin, katettu ampumakäytävä.

Oulu Castle structures in the 17th century

This is what some castle structures may have looked like in the 17th century.

Southern wall cross-section.

The official residence of the castle commandant. From time to time, this was the dwelling of the royal steward as well. The building consisted of two great halls, five or six rooms, and a large kitchen. On the right is the lower annex wing later joined to the main building.

Seal of the Town of Oulu from the late 17th century, depicting a castle with four towers and a salmon.

Window panes. The building is said to have had "fivety-six" (56) glass panes; squares of glass small enough to require up to 16 per paired window opening.

This building combined the functions of a castle office (chancellery) and a jail. When entering through the main gate, people had to pass through the vaulted portal of this building. To the left is the jail wing, to the right the chancellery wing with a storage cellar, a gunpowder magazine, and an armoury. The chancellery had two chambers and a great hall. The jail wing to the left had two cells with a two-room apartment for the castle's doorkeeper.

Supporting buildings, stables, sheds, and storehouses. The castle encompassed a number of smaller buildings, where supplies, tools, and feed for animals were kept. These were either wooden or of partial stone construction. The castle garrison had its own dwellings as well.

The palisade on the castle's northern side. This was a protective battlement made up of vertical stakes, topped by a covered walkway for gunners to fight behind parapets.

POHJANMAAN KULTTUURIRAHASTO · POHJOIS-POHJANMAA
Museo- ja tiedekeskus Luuppi
MONETRA TULKKIPALVELU

Noitaoikeudenkäynti

Vuoden 1678 lopulla Oulussa suoritettiin noitaoikeudenkäynti. Asia koski **Klaara Juhontytärtä,** josta oli alettu juoruilemaan. Pahimpana syyttäjänä esiintyi palvelija Anna Muikku Oulunsalosta.

Anna Muikku – joka oikeudessa huomattiin täysi-ikäiseksi ja selväjärkiseksi – kertoi menneensä Klaaran luo saadakseen vaatetta kureliiviin. Klaara tarjosi vieraalleen juustoa ja leipää sekä saattoi hänet portille.

Hornassa Klaara istui pöydässä ja nautti ruokaa. Pöydän päässä istui vanha pitkänokkainen mies, koiran näköinen. Hänen pitkä musta tukkansa oli karkea kuin hevosen harja. Ruumiiltaan hän oli kuitenkin ihminen.

Hornasta palattiin valkoisilla ratsuilla. Matkalla Klaara tarjosi Annalle lahjoja, silkkiä ja muuta vaatetta, jotta tämä ei kertoisi matkasta kenellekään.

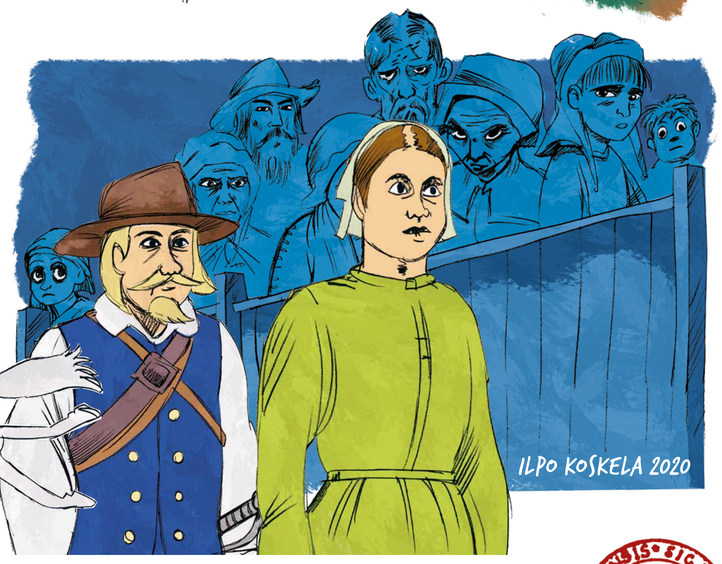

Useita todistajia kuultin ja viimein 13.11.1678 julistettiin päätös. Sen mukan Klaara Juhontytär oli jatkuvasti noitakeinoilla loukannut majesteettia. Hänet tuomittiin henkensä menettäneeksi.

The witch trial

At the end of 1678, a witch trial was conducted in Oulu. Rumours swirled about **Klaara Juhontytär**, the defendant. Her most strident accuser was the servant Anna Muikku of Oulunsalo.

Anna Muikku – found by the court to be of age and of sound mind – reported she had gone to Klaara for some cloth to make a corset. Klaara treated her guest with cheese and bread and walked her to the gate.

In Hell, Klaara was seated at a table as she had supper. At the end of the table sat an old man with a long nose like a dog. He had long black hair, coarse as a horse's mane. His body, however, was that of a human.

White steeds carried the women back from Hell. On the way, Klaara offered Anna gifts, silks and other finery, so she would not tell a soul about their journey.

IT WAS THEN A WHIRLWIND ROSE,
PICKED UP ANNA AND CARRIED
HER INTO HELL.

Several more witnesses were heard, until the judgement was pronounced on 13 November 1678. Klaara Juhontytär was found to have caused His Majesty sustained insult with her sorcerous ways and to have forfeit her life in so doing.

POHJANMAAN KULTTUURIRAHASTO
Museo- ja tiedekeskus Luuppi
MONETRA TULKKIPALVELU

Matti Juhonpoika Montosen salakäytävä 1690

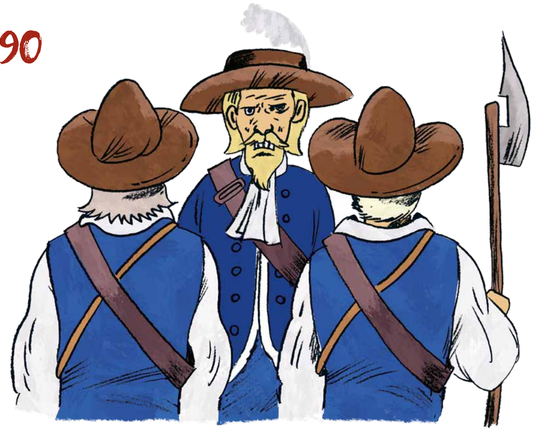

Linnassa alkaa kuumeinen etsintä ja hyörinä. – Herra luutnantti, äsken hän oli vielä tyrmässään. Emme ymmärrä miten hän on paennut? Näin kävi viimeksikin.

Pokkitörmä, Hackzellin lohikellari. - Hei kalat. Tulin jälleen. Tänään menen kummittelemaan raatimiehen talolle. Meillä on kana kynimättä.

Tarina linnasta kaupunkiin johtavasta Montosen salakäytävästä on vuosisatoja vanha. Mutta onko sitä ollut oikeasti olemassa?

Piika säikähtää huhuilijaa. Raatimies ryntää paikalle suuren pistoolin kanssa. - Eihän täällä ole ketään! - Sieltä kuului aivan mahdoton kiljaisu, sanovat lapset.

ILPO KOSKELA 2021

Linnassa ihmetys on suuri. Montonen nukkuu jälleen laverillaan tyrmässä, mutta housuntakamus on rikki.

Raatimiehen talon luona ihmetellään myös. – Katso isä, Murre on löytänyt jostain suuren kankaanpalan.

Matti Juhonpoika Montonen and his secret passage, 1690

SOUND THE ALARM! MONTONEN IS MISSING!

A feverish search begins in the castle. – Sir, he was in his cell just now. We can't understand it, how could he have escaped? Just like last time.

The story of Montonen's secret passage from the castle to the town has been told for centuries. But did it really exist?

HELP! A GHOST!

The maid is spooked by the cries. The Councilman rushes in with his hand blunderbuss. – Why, there's no one here! – We heard the most terrible scream, say the children.

Pokkitörmä, Hackzell's salmon cellar. – Hello fishies. I'm back again. Today I'm going to play at being a ghost at the Councilman's house. I have a score to settle.

SOUND THE ALARM! MONTONEN IS BACK!

The castle guards are astonished. Montonen is again sleeping on his cot in the dungeon, but now with a fresh hole in the seat of his pants.

The Councilman's house is also in confusion. – Look, Father, Murre has found a big piece of cloth somewhere.

POHJANMAAN KULTTUURIRAHASTO
Museo- ja tiedekeskus Luuppi
MONETRA TULKKIPALVELU

Isovihan aika - Oulun linnan palo 1715

Suomen aluetta vuosina 1713–1721 miehittänyt Venäjän tsaarin Pietari Suuren armeija poltti Oulun linnan puurakenteet 29. maaliskuuta 1715.

–Siinä nainen. Lähde miulle vaimoks´ venäjänmaalle? - En lähde. Minulla on jo mies enkä pidä siitä että poltatte taloja.

–Arvoisa sotilas. Olen köyhä ja ilman ruokaa. Olkaa niin kiltti ja antakaa minulla äyri, tai lantti omaa rahaanne.

–Herra kenraali, miksi te poltatte hyvän linnan?, kysyvät lapset ratsumieheltä.

–Olen luutnantti, en kenraali. Oikean kenraalin määräys. Ruotsalaiset ovat hyökänneet rajan yli, aina Kelloon saakka. Siinä syy.

SOTAA, TUHOA JA VIHANPITOA! RASKAITA AIKOJA SUOMELLE JA OULUN KAUPUNGILLE.

The Great Wrath - Oulu Castle burns in 1715

Between 1713 and 1721, the armies of Russian Tsar Peter the Great occupied Finland in what is called the “Great Wrath”. The Russians burned down the wooden structures of Oulu Castle on 29 March 1715.

–Hey there, lady. Come be my wife in the land of the Rus? – I won’t, Sir. I already have a husband and I don’t appreciate you burning houses down.

–Oh noble Sir. I am poor and without food. Please be so kind and give me a Swedish Öre, or a small coin of your own money.

–General Sir, why are you burning down a perfectly good castle? asked the children from the mounted man.

–I am just a lieutenant, not a general. The real general ordered us to. The Swedes have crossed the border and have reached as far as Kello. That’s why.

WAR, WRATH, AND DEVASTATION! A TOUGH TIME FOR FINLAND AND OULU TOWN.

POHJANMAAN KULTTUURIRAHASTO
Museo- ja tiedekeskus Luuppi
MONETRA TULKKIPALVELU

Oulun linnan pamaus 1793

Linna tuhoutui lopullisesti 31.7.1793, kun salamanisku sytytti sen varastokellarin puuosat tuleen. Seurauksena ruutikellari räjähti ja tuhosi loput linnan rakenteet lähes täysin.

Kirjailija Sara Wacklin (1790–1846) kuvasi tapausta seuraavasti: ”Suuria kivenkappaleita putoili kattojen läpi ja tunkeutui monta kyynärää maan sisään. Ikkunat rikkoutuivat. Kirkonovet lensivät auki, kattokruunut putosivat, kellot tapulissa läppäsivät kamalasti ihmiskäden liikuttamatta ---.“

LET'S STAY IN COVER HERE SARA.

The big boom of Oulu Castle, 1793

The castle was finally destroyed on 31 July 1793. A lightning strike started a fire that spread to the wooden beams of the storage buildings. The gunpowder magazine exploded, destroying the emaining structures of the castle almost completely.

LOOK! ROCKS ARE FLYING AND THE CHURCH BELLS ARE RINGING...

The writer Sara Wacklin (1790–1846) described the events thus: “Large stone slabs fell through our ceilings, sinking several feet into the ground. Windows were broken. Church doors were blown open, chandeliers fell down, bells in the bell-tower rung like mad without being touched by human hands ---.”

POHJANMAAN KULTTUURIRAHASTO
Museo- ja tiedekeskus Luuppi
MONETRA TULKKIPALVELU

Kun taivaalta satoi kiviä

Pikisaari, 1. elokuuta 1793. Rajuilma oli ohi. Vahtimestarin talon katossa ammotti suuri reikä. Perhe saapui kotiin kyläilymatkalta.

- Mitä ihmettä on tapahtunut?, kauhisteli vahtimestarin rouva. Meidän talomme!
- Illalla ukonilman aikaan, linnasta kuului mahoton pammaus ja taivaalta satoi tulta sekä tappuraa, kertoi taloa ihmettelevä vanha merikarhu.

- Kiviä satoi tänne saareen ja kaupunkiin. Kirkonkellot löivät kuin viimeistä yötä, tuumaa paikalle tullut herra.

- Pelotti hirveästi, jatkoi rannasta pyykiltä palaava suutarinrouva.

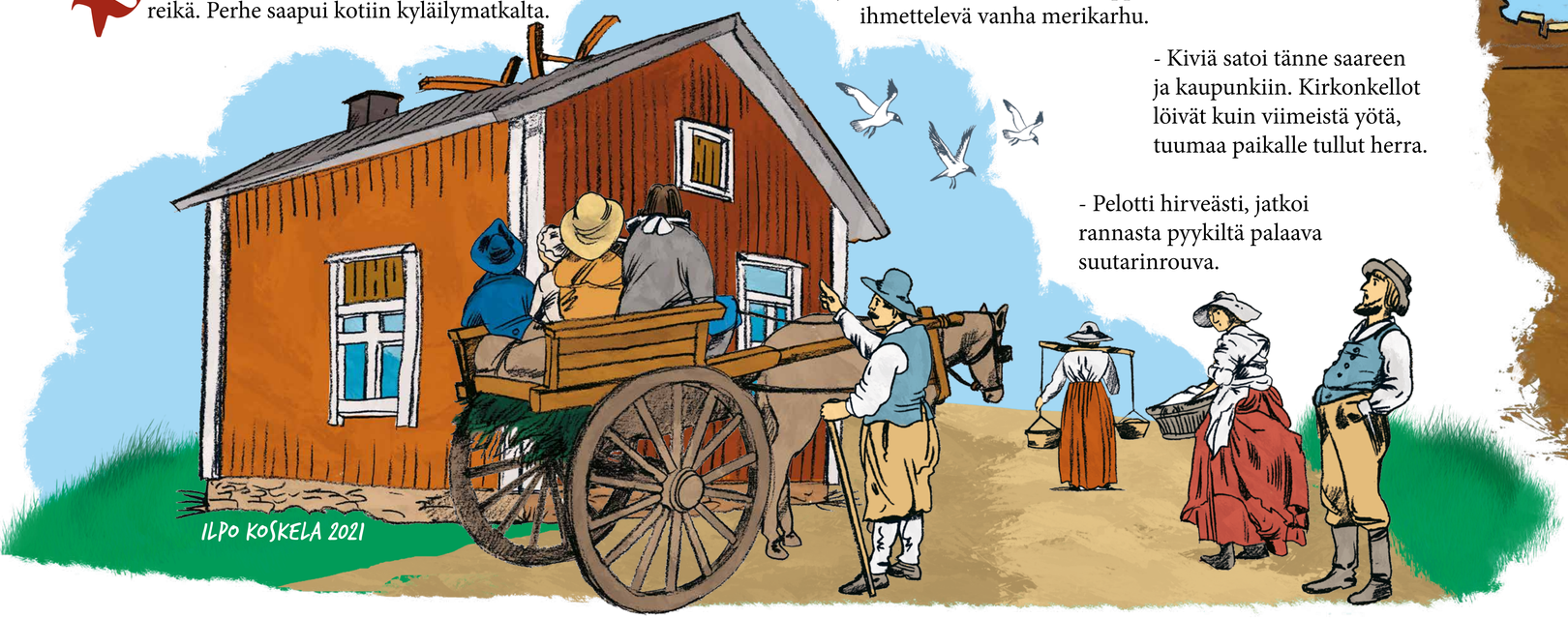

Suuri kivi oli pudonnut katon läpi, aivan pikkulapsen kehdon viereen, ja rikkonut tuvan lattialaudoituksen. - Onneksi emme olleet kotona, sanoi vahtimestarin rouva pientä vauva sylissään pitäen.
- Kivi pitää viedä pois ja katto korjata, ehdotti poika.
- Katsokaa, lokki! Muuttaako se meille asumaan, innostui tytär.

Pian korjaustyö oli jo käynnissä. Katto piti saada tiiviiksi ennen seuraavaa sadetta.

- Isä, tuonko lisää nauloja?, kysyi työhön mukaan mielivä poika.

Eläimet säikkyivät kivisadetta ja olivat karanneet. - Meidän sonni löytyi pajukosta Hietasaaren rannasta, kertoi merikapteenin piika.

- Ja kanoja on karussa kymmeniä! Kauppias lupasi palkkion jokaisesta kiinni saadusta, kiljaisi kanajahtiin pestattu koululainen.

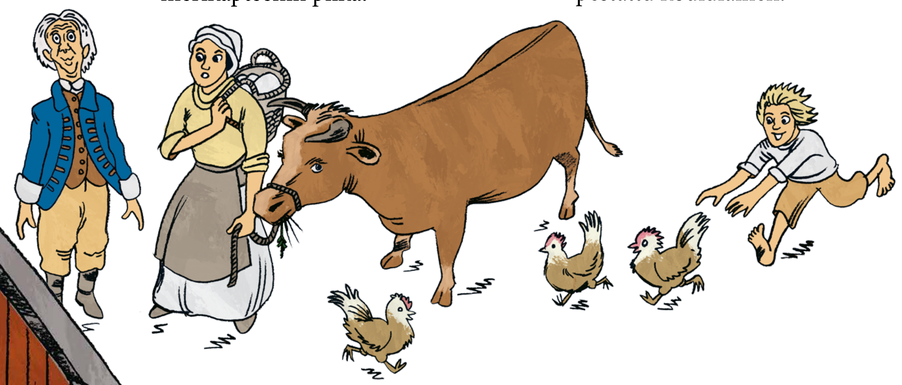

Kivi raahattiin tuvasta rannalle paikkaan, jossa se on vielä tänä päivänäkin.

POHJOIS-POHJANMAAN KULTTUURIRAHASTO
Museo- ja tiedekeskus Luuppi

When rocks fell from the sky

Vifisaari, 1 August 1793. The thunderstorm was over. But in the roof of the master of the watch there was a gaping hole. The family was coming home from visiting friends.

– What on Earth happened here? said the master's wife. Our house!
– In the evening, during the thunderstorm, a huge boom was heard from the castle, and fire and brimstone rained down from the sky, said an old sailor, also looking at the house astonished.

– Rocks rained down here on the island and in the town. The church bells were ringing like it was judgement night, said a gentleman who had strolled by.

– I was so scared, said the cobbler's wife, coming back from the river-bank where she was doing laundry.

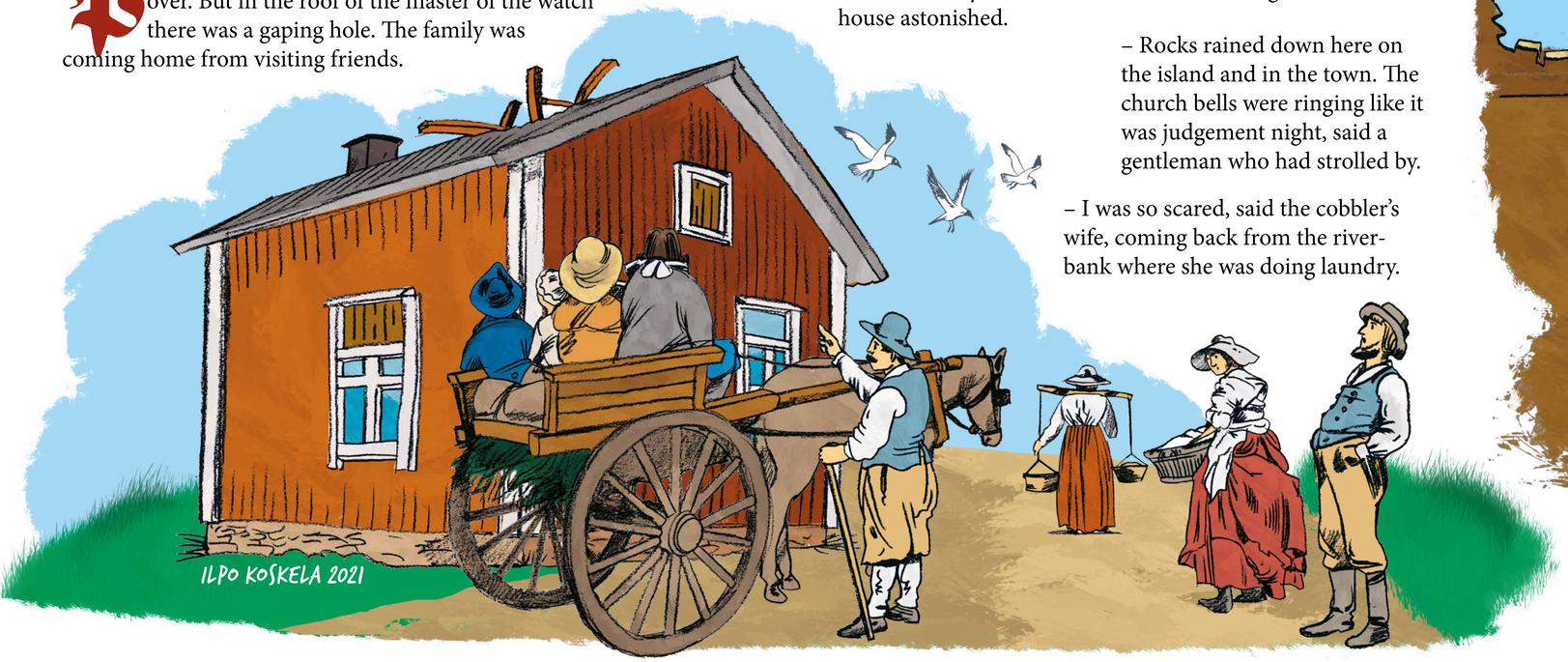

A big slab of stone had crashed through the roof, right next to the little one's cradle, and smashed the floorboards. – So lucky we weren't home, said the master's wife, cradling their little baby.
– We need to take that rock away and fix the roof, said the son.
– Look, a seagull! Is he going to live with us from now on, said the daughter?

Soon repairs were under way. They had to get the roof fixed before it rained again.

– Dad, do you want me to bring more nails? said the son, eager to join the work.

The animals had been spooked by the rain of rocks and run off.
– We found our bull in a copse of willows on Hietasaari island, said the sea captain's maid.

– And there's dozens of hens missing! The merchant promised a reward for every one we catch, yelled a schoolboy, hired to the chicken hunt.

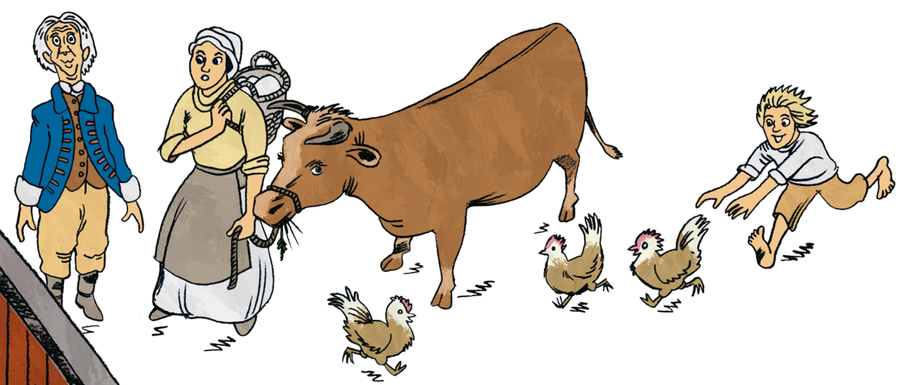

The stone slab was dragged out of the house and set on the riverbank, where it remains today.

POHJANMAAN KULTTUURIRAHASTO
Museo- ja tiedekeskus Luuppi
MONETRA TULKKIPALVELU

Kesäinen sunnuntaipäivä Linnansaaressa vuonna 1830

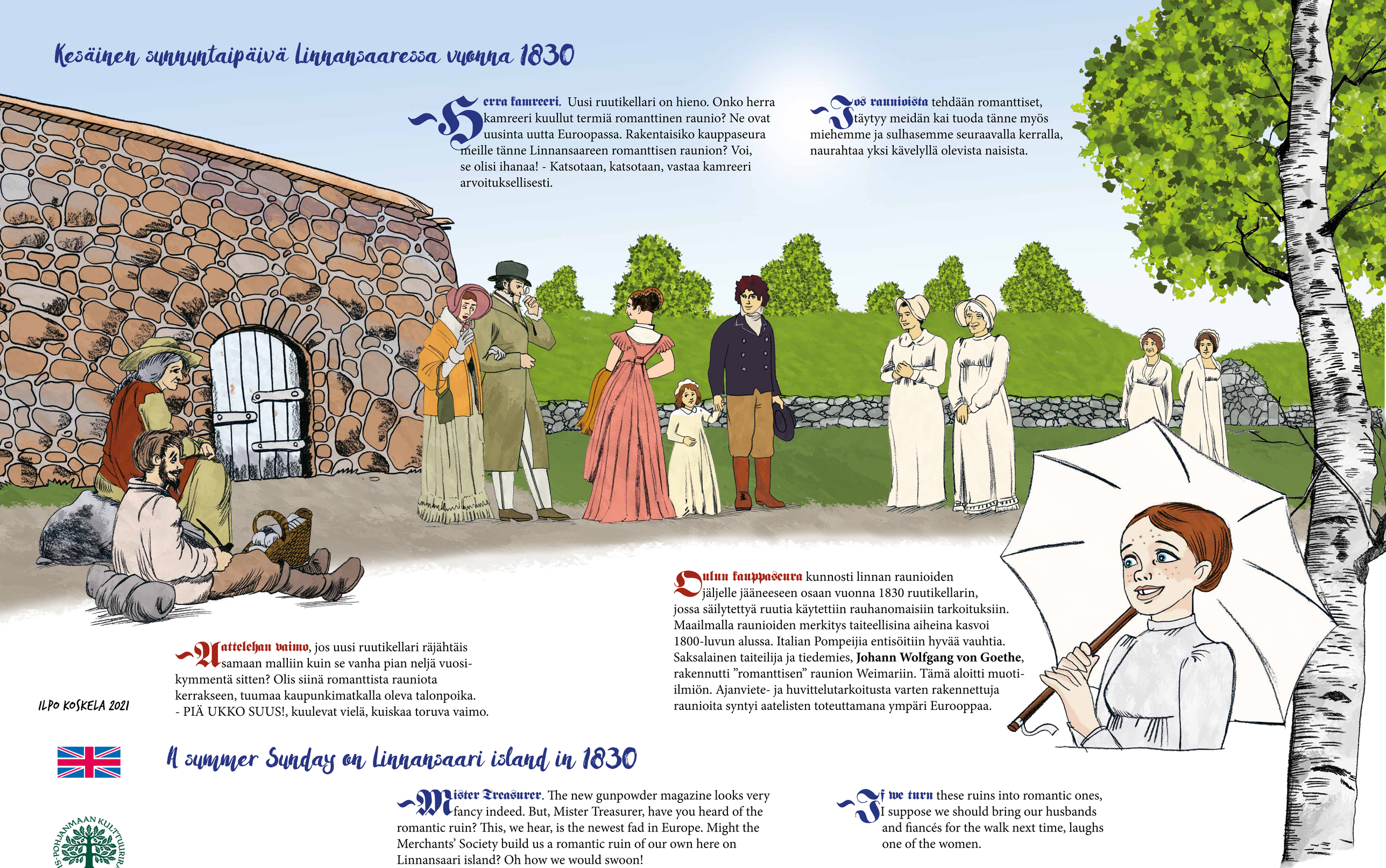

Herra kamreeri. Uusi ruutikellari on hieno. Onko herra kamreeri kuullut termiä romanttinen raunio? Ne ovat uusinta uutta Euroopassa. Rakentaisiko kauppaseura meille tänne Linnansaareen romanttisen raunion? Voi, se olisi ihanaa! - Katsotaan, katsotaan, vastaa kamreeri arvoituksellisesti.

Jos raunioista tehdään romanttiset, täytyy meidän kai tuoda tänne myös miehemme ja sulhasemme seuraavalla kerralla, naurahtaa yksi kävelyllä olevista naisista.

Mattelehan vaimo, jos uusi ruutikellari räjähtäis samaan malliin kuin se vanha pian neljä vuosikymmentä sitten? Olis siinä romanttista rauniota kerrakseen, tuumaa kaupunkimatkalla oleva talonpoika.
- PIÄ UKKO SUUS!, kuulevat vielä, kuiskaa toruva vaimo.

Oulun kauppaseura kunnosti linnan raunioiden jäljelle jääneeseen osaan vuonna 1830 ruutikellarin, jossa säilytettyä ruutia käytettiin rauhanomaisiin tarkoituksiin. Maailmalla raunioiden merkitys taiteellisina aiheina kasvoi 1800-luvun alussa. Italian Pompeijia entisöitiin hyvää vauhtia. Saksalainen taiteilija ja tiedemies, **Johann Wolfgang von Goethe**, rakennutti ”romanttisen” raunion Weimariin. Tämä aloitti muotiilmiön. Ajanviete- ja huvittelutarkoitusta varten rakennettuja raunioita syntyi aatelisten toteuttamana ympäri Eurooppaa.

ILPO KOSKELA 2021

A summer Sunday on Linnansaari island in 1830

Mister Treasurer. The new gunpowder magazine looks very fancy indeed. But, Mister Treasurer, have you heard of the romantic ruin? This, we hear, is the newest fad in Europe. Might the Merchants' Society build us a romantic ruin of our own here on Linnansaari island? Oh how we would swoon!
– We shall see, we shall see, says the treasurer, inscrutable.

If we turn these ruins into romantic ones, I suppose we should bring our husbands and fiancés for the walk next time, laughs one of the women.

Say, wife, if the new magazine blew up the same way the old one did close to four decades ago? We'd have more romantic ruin than we knew what to do with, says a visiting farmer.– You keep your mouth shut, his wife shushes him.

In 1830, the Oulu Merchants' Society built a new gunpowder magazine in the remaining part of the castle ruins. This gunpowder was kept for peaceable purposes only. The artistic significance of ruins became a fashionable subject the world over in the early 19th century. Pompeii in Italy was being excavated and restored. The German artist-polymath **Johann Wolfgang von Goethe** had an artificial, “romantic” ruin built in Weimar. This launched a fad. Design ruins for leisure and pleasure sprung up on noble estates around Europe.

POHJANMAAN KULTTUURIRAHASTO · POHJOIS-POHJOIS
Museo- ja tiedekeskus Luuppi
MONETRA TULKKIPALVELU

Ämmänväylän silta 1889-1890

Aikainen aamu toukokuun 8. päivänä vuonna 1889.

JUOKSE POLLE! TAI MEIDÄT HUKKA PERII…

TÄMÄ ON NYT SILLAN MENOA!

Jäiden lähdön liikkeelle saamat jäämassat nostivat puurakenteisen sillan paikoiltaan, siirsivät sen tukipilareiden päältä ja katkaisivat kahteen osaan.

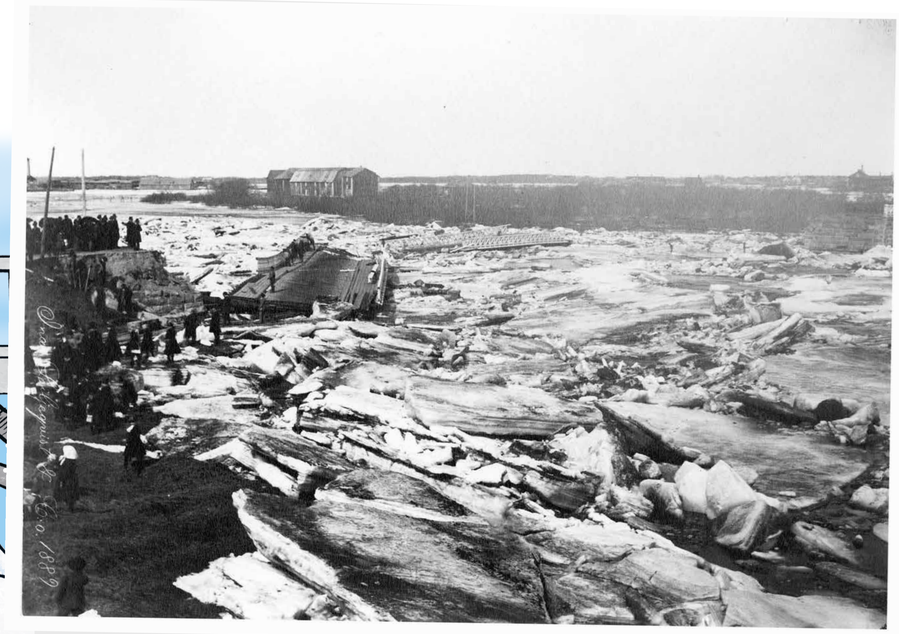

Uusi silta rakennettiin teräksestä. Sen suunnitteli Teknillisen korkeakoulun ensimmäinen sillanrakennuksen professori **Mikael Strukel.** Sillan rakensi Siltarakennus Osakeyhtiö, ja se valmistui syyskuussa 1890.

Juosten ajo sillalla kielletty

PTRUU POLLE. Se haluaisi ravata joka kerta sillan yli. Kavioiden kapse teräskantta vasten saa sen höristämään korviaan ja hirnumaan iloisesti.

ILPO KOSKELA 2021

–Kiva mennä jälleen Tuiran puolelle kävellen ja hevoskyydillä. Veneen odottaminen oli aikaa vievää, tuumivat neidot.

Ämmänväylä bridge 1889–1890

Early in the morning of May 8, 1889.

RUN, HORSE, RUN! OR WE'RE A GONER…

THIS BRIDGE IS DONE FOR!

A new bridge was built of steel, designed by **Mikael Strukel**, the first professor of bridge engineering at the Helsinki University of Technology. Built by Siltarakennus Osakeyhtiö, the bridge was completed in September 1890.

A mass of floating ice set in motion by the spring lifted the wooden bridge off its foundations, pushed the deck off the pillars and broke it in half.

HOOOLD, HORSE. The horse would like nothing better than trotting across the bridge every time. As her hooves beat against the steel deck she pricks up her ears and whinnies with joy.

No running across the bridge

–It's nice to again get to Tuira on foot or by wagon. Waiting for the boat was so time-consuming, say the ladies.

POHJANMAAN KULTTUURIRAHASTO
Museo- ja tiedekeskus Luuppi
MONETRA TULKKIPALVELU

Oulun merikoulu 1895

Oulun merikoulu oli vuosina 1863–1910 toiminut, Oulun kauppaseuran perustama merenkulkualan oppilaitos. Merikoulun näkyvin muisto on Oulun linnan raunioille vuonna 1875 rakennettu tähtitorni, jota käytettiin observatoriona.

R. L., U. L. ja T. L. 3:sti).

Oulun

Merikoulu

alkaa waikutuksensa tänä lukuwuonna Lokakuun 15 p:nä kello 9 e. pp. Opetuskieli Suomi ja Ruotsi.

Johtokunta.

Sanomalehti Kaiku 2. syyskuuta 1895

Merikoulussa oli merikapteenin, perämiehen ja Itämeren kapteenin opintolinjat. Opetuskielet olivat suomi ja ruotsi vuoteen 1899 asti, jonka jälkeen opetuskielenä oli suomi. Oppiaineina olivat muun muassa englanti, venäjä, navigointi sekä matematiikka, kapteeninlinjalla lisäksi anatomia sekä lääkärintaidot.

Oppilaita luentoa kuuntelemassa

Näkymä Pikisaareen päin tähtitornin kolmannen kerroksen observatoriohuoneesta, sekstantin linssin läpi katsottuna.

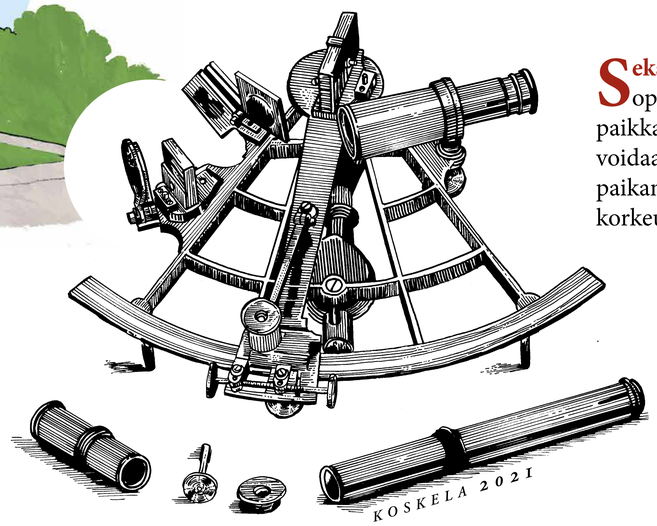

Sekstantti on aluksen navigoinnissa käytettävä optinen laite, jonka avulla määritellään aluksen paikka suhteessa taivaankappaleeseen. Sekstantilla voidaan mitata hyvin tarkasti kulmia. Tähtitieteelliseen paikanmääritykseen sisältyy yleensä taivaankappaleen korkeuden mittaaminen.

Korkeudella ymmärretään havaintopaikasta horisonttiin ja taivaankappaleeseen piirrettyjen puolisuorien välistä kulmaa. Vertaamalla korkeusmittausta merenkulun taulukoista ilmenevään taivaankappaleen todelliseen korkeuteen saadaan selville suora, jonka kohdalla alus sijaitsee. Kahden tai useamman vastaavan suoran avulla voidaan määrittää aluksen sijainti.

Oulu Maritime School 1895

The Oulu Maritime School was a seafaring college founded by the Oulu Merchants' Society in 1863, which existed until 1910. Its most visible legacy is its observatory, built in 1875 at the ruins of Oulu Castle.

Kaiku newspaper, 2 September 1895

TODAY WE GET TO TRY OUT THE SEXTANT.

ANATOMY SEEMS INTERESTING.

YES, BUT I'D RATHER FOCUS ON NAVIGATION.

Students attending a lecture

The Maritime School graduated seafarers in the sea captain, executive officer, and Baltic captain programmes. The teaching languages were Finnish and Swedish until 1899, when Finnish was made the sole teaching language. Subjects taught at the college included the English and Russian languages, navigation, and mathematics. Captains also learned anatomy and medicine.

View towards Pikisaari island as seen through a sextant in the third floor observatory.

A sextant is an optical instrument used in navigation at sea. It is used to fix the location of the ship in relation to celestial objects. The sextant can be used to measure angles very precisely. Celestial navigation usually involves acquiring the exact altitude of a celestial object, also known as sighting. Altitude means here the angle between imaginary half-lines drawn from the point of observation to the horizon on one hand and to a celestial object on the other. By comparing this altitude measurement to the true altitude derived from navigation tables, a calculation yields the line of position on which the ship lies. The intersection of two or more lines of position allows an accurate fix of the location of the ship.

POHJOIS-POHJANMAAN KULTTUURIRAHASTO
Museo- ja tiedekeskus Luuppi
MONETRA TULKKIPALVELU

Linnansaari vuonna 1907

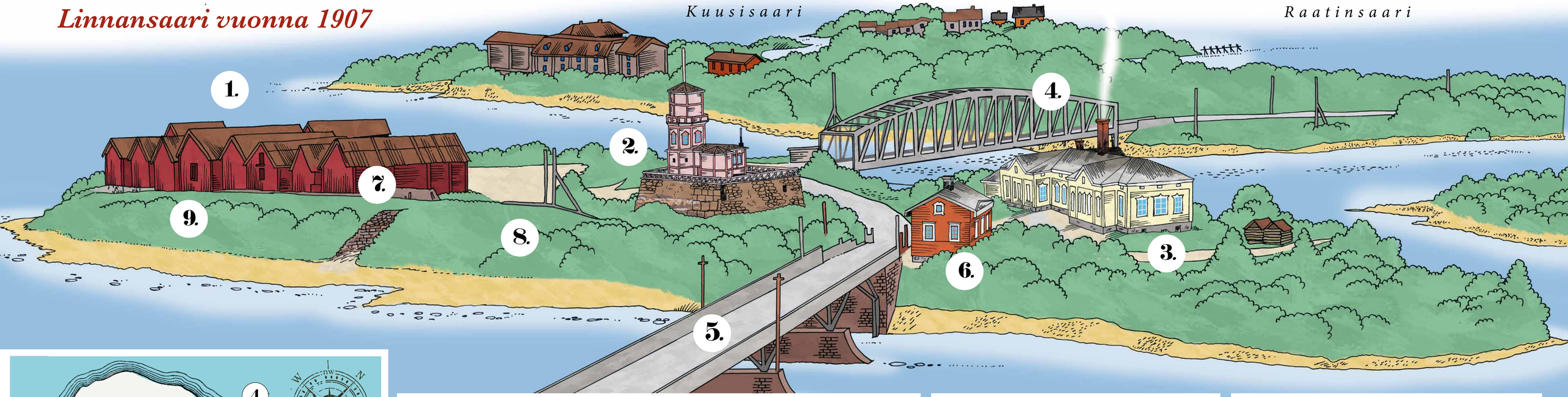

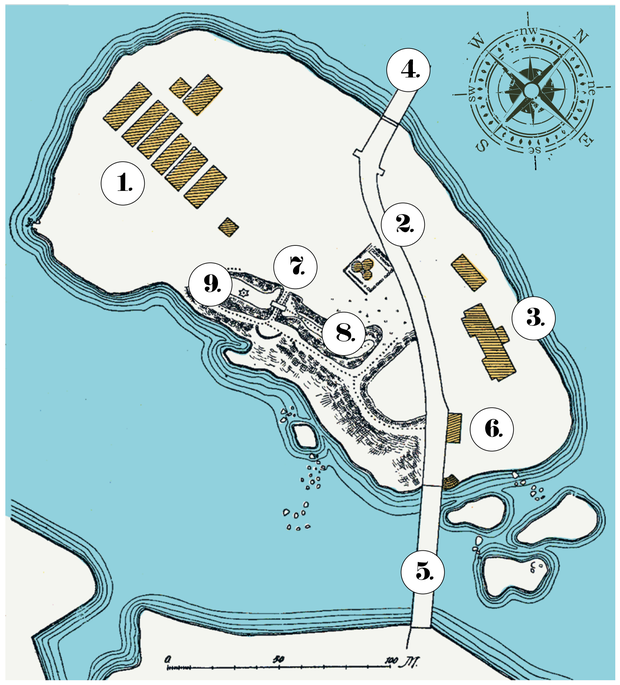

1. Vanhan Oulun “kauppa-korttelin” makasiineja
2. Linnan kanslia-rakennuksen kellari ja Merikoulun tähtitorni
3. Linnansaaren kylpylä
4. Ämmänväylän silta
5. Pokkisen silta
6. Siltayhtiön vahtitupa
7. Linnan vanha vesiportti
8. Linnan muurisivun vallin jäännöksiä – itäpuoli
9. Linnan muurisivun vallin jäännöksiä – länsipuoli

ILPO KOSKELA 2021

1.

-Mikä ihme härveli tuo on?
- Schnellpressenfabrik AG Heidelberg. Se on paino-kone Oulun Kaiku-lehdelle, suoraan Pietarista.
- Täällä on kaksi tynnyriä voita, menossa Pietarin lastiin. Vaihdetaanko me siis voi painokoneeseen?

2.

-Sekstantin rungossa on liikkuva peili – alidadi, joka on kiinni kulma-asteikossa. Seuraavaksi oppilas, valitkaa sovittu kulma.

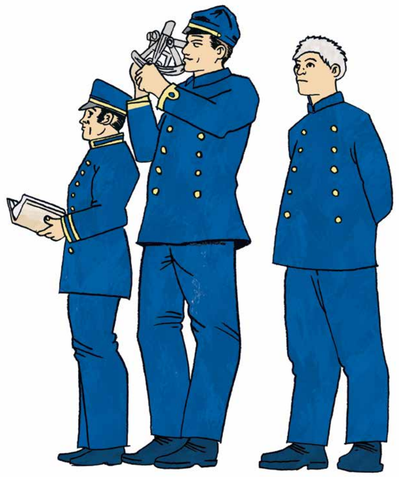

3.

-Olipa se kivaa. Uskon että jonain päivänä kaikilla on sauna omassa kodissaan.

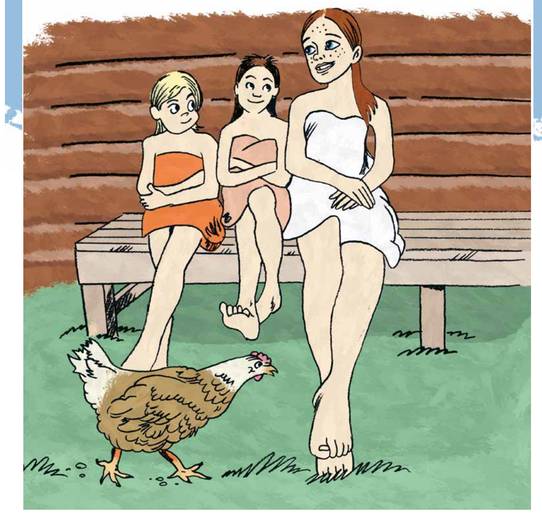

Linnansaari island in 1907

1. Storehouses of the Old Oulu “merchant’s quarter”
2. Basement of the castle chancellery and the Maritime School observatory
3. Linnansaari spa
4. Ämmänväylä bridge
5. Pokkinen bridge
6. Bridge company watch hut
7. Old castle water-gate
8. Remnants of the castle wall – east side
9. Remnants of the castle wall – west side

-What is that thing?
– Schnellpressenfabrik AG Heidelberg. It is the new printing press for the Oulun Kaiku newspaper, direct from St. Petersburg.
– Here we have two barrels of butter, on their way to St. Petersburg. So are we trading the butter for the printing press?

-The body of the sextant has a moving mirror attached to an arm that rotates about the scale on the arc. Next the student may select the correct angle.

-That was fun. I think one day everybody will have their own sauna in their own home.

POHJOIS-POHJANMAAN KULTTUURIRAHASTO
Museo- ja tiedekeskus Luuppi
MONETRA TULKKIPALVELU

Linnansaaren uimalaitos elokuussa 1933

Linnansaaressa sijaitsi uimastadion vuosina 1933–1959, nimellä Linnansaaren uimalaitos. Uimaradat Oulujoessa rajoittuivat hyppylaituriin ja torniin sekä noin 200 hengen katsomoon, josta näki kauppatorille ja Pikisaaren. Uimahyppääjät liitivät ”erikoisen kauniisti” joen veteen, raportoi Sanomalehti Kaleva uimalaitoksen vihkiäisistä Linnansaaressa elokuun alussa 1933.

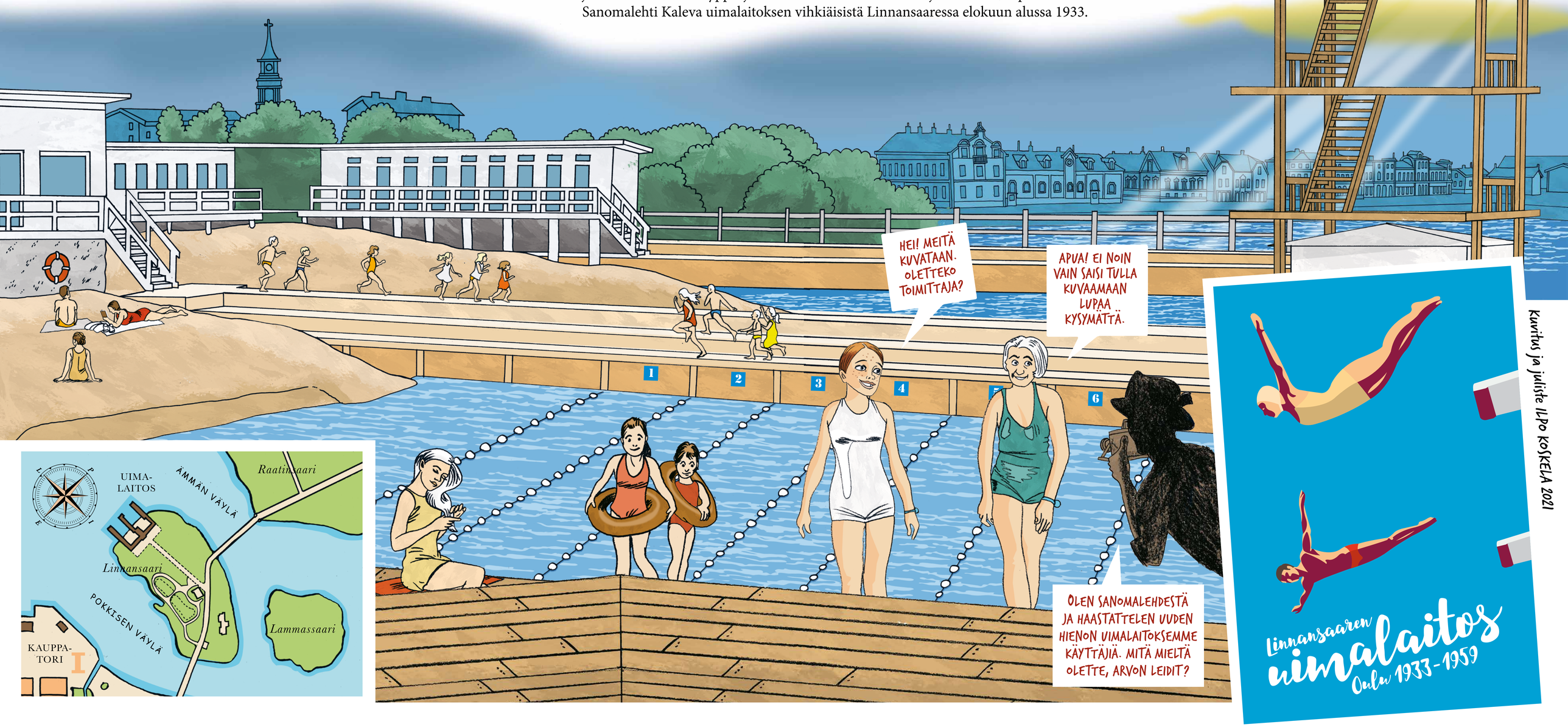

Kuvitus ja julisteet ILPO KOSKELA 2021

Linnansaari lido, August 1933

From 1933 to 1959, a swimming stadium called Linnansaaren uimalaitos (Linnansaari lido) was located on the island. The “pool” was part of River Oulujoki, delimited by the diving pier and tower as well as bleachers for about 200 spectators, with a view of the Market Square and Pikisaari island. The newspaper Kaleva reported on the grand opening of the lido in Linnansaari in early August 1933, saying the divers would soar and plunge into the river waters “with a particular grace”.

HEY! THEY'RE TAKING PHOTOS. ARE YOU A JOURNALIST?

OH MY! YOU SHOULDN'T JUST COME OUT AND TAKE OUR PICTURES WITHOUT ASKING.

I AM WITH THE NEWSPAPER, INTERVIEWING THE PATRONS OF OUR BEAUTIFUL NEW LIDO. HAT DO YOU LADIES THINK ABOUT IT?

POHJOIS-POHJANMAAN KULTTUURIRAHASTO
Museo- ja tiedekeskus Luuppi
MONETRA TULKKIPALVELU